

Sygn.akt III AUa 732/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2012r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar - Jarocka (spr.)

Sędziowie: SA Barbara Orechwa-Zawadzka

SO del. Dorota Zarzecka

Protokolant: Edyta Katarzyna Radziwońska

na posiedzeniu jawnym rozpoznał sprawę

z wniosku Szpitala (...) w B.

przy udziale zainteresowanych: A. N., L. A., D. M., A. K., M. B., J. W., M. K., M. W., K. W. i E. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie , że nie istnieje obowiązek odprowadzenia składki na ubezpieczenia społeczne

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroków Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych:

z dnia 10 maja 2012r. sygn. akt IV U 626/12

z dnia 15 maja 2012r. sygn. akt IV U 702/12

z dnia 10 maja 2012r. sygn. akt IV U 629/12

z dnia 10 maja 2012r. sygn. akt IV U 876/12

z dnia 10 maja 2012r. sygn. akt IV U 874/12

z dnia 10 maja 2012r. sygn. akt IV U 877/12

z dnia 10 maja 2012r. sygn. akt IV U 879/12

z dnia 10 maja 2012r. sygn. akt IV U 883/12

z dnia 10 maja 2012r. sygn. akt IV U 884/12

z dnia 10 maja 2012r. sygn. akt IV U 885/12

Zmienia zaskarżone wyroki w punktach pierwszych w ten sposób, że oddala odwołania.

Sygn. akt III AUa 732/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzjami z dnia:

1. 16 lutego 2012 roku,
2. 16 lutego 2012 roku,
3. 23 lutego 2012 roku,
4. 15 lutego 2012 roku,
5. 23 lutego 2012 roku ,
6. 21 lutego 2012 roku,
7. 15 lutego 2012 roku,
8. 21 lutego 2012 roku,
9. 21 lutego 2012 roku,
10. 16 lutego 2012 roku,

wydanymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.), rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.), ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jednolity: Dz. U z 1996 roku, Nr 70, poz. 335 ze zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 roku, Nr 164, poz. 1027 ze zm.) ustalił zainteresowanym:

1. K. W.,
2. E. W.,
3. A. N.,
4. L. A.,
5. D. M.,
6. A. K.,
7. M. B.
8. J. W.,
9. M. K.,
10. M. W.

podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz składkę na ubezpieczenie zdrowotne należne z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek - Szpitala (...) w B..

Szpital (...) w B. w odwołaniach od powyższych decyzji wniósł o ich zmianę i ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne na dotychczasowym poziomie ewentualnie o umorzenie postępowania w sprawie oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych lub spisu kosztów, o ile spis zostanie złożony.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu powyższych odwołań, wyrokami z dnia:

1. 10 maja 2012 roku w sprawie IV U 884/12,
2. 10 maja 2012 roku w sprawie IV U 885/12,
3. 10 maja 2012 roku w sprawie IV U 626/12,
4. 15 maja 2012 roku w sprawie IV U 702/12,
5. 10 maja 2012 roku w sprawie IV U 629/12,
6. 10 maja 2012 roku, w sprawie IV U 876/12,
7. 10 maja 2012 roku, w sprawie IV U 874/12,
8. 10 maja 2012 roku, w sprawie IV U 877/12,
9. 10 maja 2012 roku, w sprawie IV U 879/12,
10. 10 maja 2012 roku, w sprawie IV U 883/12

zmienił zaskarżone decyzję o tyle, że z podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne wyłączył wartość otrzymanych w spornym okresie przez zainteresowanych paczek dla dzieci oraz oddalił odwołania w pozostałym zakresie. Sąd Okręgowy ustalił, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych w okresie od dnia 13 października 2011 roku do dnia 29 listopada 2011 roku przeprowadził kontrolę u płatnika składek - Szpitala (...) w B.. Kontrolą objęto okres od stycznia 2006 roku do grudnia 2010 roku. W trakcie kontroli ustalono, że płatnik składek w czerwcu 2008 roku, w roku 2009 i 2010 wydawał paczki dla dzieci na Dzień Dziecka, których zakup finansował z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Ustalono również, iż Szpital w grudniu 2008 roku, kwietniu 2009 roku i w grudniu 2010 roku oprócz wynagrodzeń za pracę wydawał pracownikom bonusy pieniężne finansowane z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Przy podziale bonów towarowych i ustalaniu wartości paczek przyznawanych pracownikom nie zastosowano kryteriów dotyczących sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osób uprawnionych do korzystania z tego funduszu. Jedynym kryterium przyznawania paczek i bonów pieniężnych był fakt zatrudnienia. Płatnik nie żądał oświadczeń o dochodach, przypadających na członka rodziny w latach 2008-2010. (...) Szpital im. (...) w B. wskazywał, że wartość bonów pieniężnych i paczek była niewielka, stąd też podjęto decyzję o przyznaniu każdemu pracownikowi bonu i paczki tej samej wartości, aby nie różnicować pracowników i dzieci. Zainteresowane otrzymały bonusy pieniężne z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Od wartości wydanych bonów pieniężnych Szpital (...) w B. nie naliczył i nie odprowadził składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy. Ponieważ, w ocenie Sądu Okręgowego, stan faktyczny w niniejszej sprawie nie był sporny, ocenie podlegał jedynie obowiązujący stan prawny. Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, podstawy wymiaru składek nie stanowią świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Z powyższego wynika, że tylko świadczenia wskazane w § 2 są wyłączone z podstawy wymiaru składek i wyłączenie to musi być rozumiane ściśle. Jednocześnie zgodnie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

Powyższy przepis, w ocenie Sądu Okręgowego, odnosi się do przyznawania ulgowych usług i świadczeń, co powinno być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania ze środków Funduszu. Przeznaczenie całości środków Funduszu w myśl postanowień regulaminu na świadczenia przyznawane na zasadach ulgowych jest dopuszczalne i wówczas znajduje zastosowanie zasada przyznawania świadczeń wedle kryteriów określonych w art. 8 ust. 1 ustawy, czyli według kryterium socjalnego. Natomiast zdaniem Sądu Okręgowego, regulamin może przewidywać wydatkowanie środków na inne jeszcze cele – mieszczące się w ramach działalności socjalnej i może ustalać inne zasady korzystania z tych świadczeń, np. powszechną dostępność na równych zasadach do imprez integracyjnych. W warunkach niniejszych spraw trudno byłoby przyjąć, że powyższa zasada mogłaby mieć zastosowanie do rozdziału bonów pieniężnych przydzielonych pracownikom. Wypłata bonów wprawdzie formalnie była dokonana w ramach Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, jednak w ocenie Sądu Okręgowego, nie można jej zakwalifikować jako zrealizowanej w ramach celu socjalnego. Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych definiuje działalność socjalną jako usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej – rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową (art. 2 ust. 1 pkt 1). Środki gromadzone w ramach Funduszu powinny być wydawane w sposób korespondujący z formami działalności socjalnej. Przyznawanie wszystkim pracownikom równej wartości świadczeń nie stanowiło przejawów takiej działalności, było bowiem oderwane od wyznaczników zarezerwowanych dla działalności socjalnej. Stąd też, w ocenie Sądu I Instancji, celem wydania bonów towarowych było zwiększenie wynagrodzeń pracowników (ich wypłata była swoistą premią), co nie mieściło się w kategorii celów socjalnych w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia. W tych okolicznościach działania pracodawcy w istocie stanowiły ukrytą formę wynagradzania pracowników - realizowaną nie ze środków pracodawcy, ale z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Skoro wypłata bonów nie miała charakteru socjalnego, gdyż nie wiązała otrzymania bonów z kryterium socjalnym, to boni należało uznać za przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek. Natomiast odnośnie paczek dla dzieci Sąd Okręgowy wskazał, że osobami uprawnionymi do korzystania z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych są również członkowie rodzin pracownika. Treść art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nawiązuje do tej kategorii uprawnionych, wskazując, że działalnością socjalną jest także opieka nad dziećmi, różne formy wypoczynku i działalności kulturalno – oświatowej. W tym kontekście, zdaniem Sądu Okręgowego, należało przyjąć, że cele te są realizowane poprzez zwyczajowe obdarowywanie dzieci słodyczkami w związku z Dniem Dziecka. Dlatego zrozumieliśmy było, że działalność pracodawcy w tym zakresie wypełniła dyspozycje art. 2 pkt 1 ustawy, a tym samym wartość paczek dla dzieci pracowników korzystała ze zwolnienia określonego w § 2 pkt 19 rozporządzenia. Paczki te stanowiły w istocie okolicznościowe prezenty. Sąd Okręgowy stwierdził, że kryteria socjalne w procesie redystrybucji środków funduszu nie konkurują ze sobą. Ich relacja polega na wzajemnym uzupełnianiu się, dlatego zasady przyznawania paczek świątecznych uwarunkowane były sytuacją rodzinną (ilością posiadanych dzieci), a kryterium materialne i życiowe nie odgrywało tu decydującej roli. Przyjęcie takiego rozwiązania wydawało się, zdaniem Sądu I instancji, zrozumiałe, jeżeli zważyć, że ustawodawca nie przewidział katalogu świadczeń, na które środki Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych mogą być wydawane. Z tej przyczyny należało przyjąć, że (...) Szpital im. (...) w B., wydając paczki dla dzieci, stosował wystarczające w tym wypadku kryterium rodzinne. Gdyby zaaprobować stanowisko organu rentowego, że również w tym wypadku powinno mieć zastosowanie kryterium majątkowe, należałoby, zdaniem Sądu Okręgowego, przyjąć, że dzieci lepiej uposażonych rodziców nie powinny otrzymać paczek, albo otrzymać je w zmniejszonym wymiarze. Zabieg taki, w ocenie Sądu Okręgowego, nie byłby zgodny z celami i funkcją tego świadczenia. Paczki zostały wydane dzieciom pracowników, zatem świadczenia te były uzależnione od liczby dzieci, stąd też w ocenie Sądu Okręgowego spełniony został wymóg określony w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 i 2 kpc orzekł jak w sentencji wyroku.

Organ rentowy zaskarżył powyższe wyroki w punktach I, zarzucając im naruszenie prawa materialnego tj.:

- § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że wartość świadczenia rzeczowego w postaci paczek dla dzieci nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne,

- art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przyznanie paczek dla dzieci z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie podlega kryterium materialnemu.

Wskazując na powyższe zarzuty, organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonych wyroków w punktach I i oddalenie odwołań od decyzji w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonych wyroków i przekazanie spraw Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny postanowieniami wydanymi na rozprawie w dniu 12 grudnia 2012 roku połączył powyższe sprawy do wspólnego rozpoznania ze sprawą o sygnaturze III AUa 732/12 i prowadził je pod tym numerem.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje są zasadne.

Mając na uwadze zakres zaskarżenia w niniejszej sprawie, ostatecznie kwestią sporną było, czy działalność pracodawcy – Szpitala (...) w B. w zakresie obdarowania dzieci słodyczami z okazji Dnia Dziecka jest działalnością socjalną, o której mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, a co za tym idzie, czy wartość paczek dla dzieci pracowników korzysta ze zwolnienia przy ustaleniu podstawy wymiaru składek określonego w § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Zgodnie z ust. 2 powyższego przepisu zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych. Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów.

Obowiązkową treść regulaminu stanowią postanowienia określające zasady przeznaczania środków funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej oraz zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu. Z funduszu mogą być finansowane tylko te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją pojęcia „działalność socjalna”, zawartą w art. 2 pkt 1 ustawy. Wyklucza to finansowanie z funduszu takich świadczeń socjalno - bytowych, których pracodawca udziela pracownikom w związku z ich zatrudnieniem. Swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę w art. 8 ust. 1 ogólną zasadą, że przyznawanie tych świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

W (...) Szpitalu im. (...) w B. obowiązywał w okresie objętym zaskarżoną decyzją regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Szpitala im. (...) w B.. W myśl § 4 pkt 1 tego regulaminu przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Natomiast w § 5 regulaminu wskazano, że osoba ubiegająca się o przyznanie ulgowego świadczenia socjalnego lub usługi dofinansowanej z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych jest obowiązana złożyć w sekcji spraw pracowniczych i socjalnych w trybie i terminach określonych w dalszych postanowieniach regulaminu, wnioski o przyznanie usługi lub świadczenia, wypełnione

według wzoru załączonego do regulaminu, tzn. z opisaniem sytuacji życiowej i rodzinnej oraz z wyliczoną wysokością dochodu brutto na osobę w rodzinie. Wskazano także szczegółowy sposób obliczenia dochodu.

Mając na uwadze powyżej powołane przepisy, słusznie organ rentowy w apelacji wskazał, że paczki dla dzieci były przyznawane niezgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i niezgodnie z regulaminem wydanym na podstawie powyższej ustawy, co z kolei doprowadziło do niezasadnego wyłączenia wartości paczek z podstawy wymiaru składek na podstawie § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia.

Kwestia interpretacji art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 16 września 2009 roku (I UK 121/2009, OSNP 2011/9-10 poz. 133), wyraził pogląd, że ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych realizuje postulat i zarazem zasadę prawa pracy, by pracodawca w miarę możliwości zaspokajał bytowe, kulturalne i socjalne potrzeby pracujących. Ustawa ta w art. 2 pkt 1 definiuje działalność socjalną, zaś podstawowa zasada dysponowania środkami funduszu została określona w art. 8 ust. 1 ustawy. Zasada ta stanowi, że przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z funduszu powinny być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Nie ma w tym zakresie wyjątków. Nawet regulamin nie może zmienić tej zasady. Stąd świadczenia wypłacone przez pracodawcę z pominięciem owej zasady podstawowej nie mogą być ocenione - w sensie prawnym - jako świadczenia socjalne, a jeżeli tak, to nie mogą korzystać z uprawnień przyznanych tym świadczeniom przez system ubezpieczeń społecznych. Innymi słowy, pomoc z funduszu, może być dokonywana jedynie wówczas, gdy uzależnia się jej przyznawanie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika.

W niniejszej sprawie nie można uznać, że paczki przyznawane pracownikom na rzecz ich dzieci z okazji Dnia Dziecka stanowiły realizację działalności socjalnej, o której mowa w art. 2 pkt 1 ustawy. W regulaminie obowiązującym w Szpitalu wskazano bowiem, na czym polega działalność socjalna pracodawcy, określono także ogólne zasady przyznawania ulgowych świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Wśród tych świadczeń wymieniono także (§ 9 pkt 2 litera a) nieodpłatne lub częściowo odpłatne usługi świadczone przez zakład pracy na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno – oświatowej i sportowo rekreacyjnej – organizowane imprezy okolicznościowe wraz z zakupem drobnych upominków, bonów towarowych itp. z okazji takich jak: Dzień Pracownika Służby Zdrowia, Dzień Dziecka, Dzień Kobiet, paczki dla dzieci, święta. Stąd też, skoro pracodawca w regulaminie wskazał, że zakup paczek dla dzieci jest jedną z form działalności socjalnej pracodawcy, powinien był w tym wypadku stosować przy przyznawaniu pracownikom tych paczek kryteria sytuacji życiowej i rodzinnej oraz dochodu brutto na osobę w rodzinie, które to kryteria zostały wskazane w regulaminie. Stąd też słusznie organ rentowy w apelacji wskazał, że obdarowanie okolicznościowymi paczkami dzieci pracowników jest niewątpliwie udzieleniem pomocy rzeczowej tym pracownikom, mające na celu wsparcie socjalne w okresie wzmożonych wydatków np. w związku z Dniem Dziecka.

Nie sposób się także zgodzić z twierdzeniami Sądu Okręgowego, iż w zakresie przyznawania paczek można było wziąć pod uwagę tylko jedno kryterium – ilość posiadanych przez pracowników dzieci. Należy podkreślić, że kryteria socjalne w procesie redystrybucji środków pochodzących z funduszu nie konkurują ze sobą, a ich relacja polega na wzajemnym uzupełnieniu się. Fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatem są rodziny (a nie tylko pracownicy) o najniższych dochodach. Wyżej przytoczony przepis powiązał zasady korzystania z ulgowych usług i świadczeń, z sytuacją życiową, materialną i rodzinną osób uprawnionych, co prowadzi do wniosku, że przyznawanie świadczeń ogółowi zatrudnionych w tej samej wysokości jest wykluczone. Zasada „każdemu po równo” pozostaje w opozycji do kryterium socjalnego. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 20 sierpnia 2001 r., I PKN 579/00 (OSNP 2003/14/331) doświadczenie życiowe wskazuje, iż jest mało prawdopodobne, aby dwie uprawnione osoby pozostawały w jednakowej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej, a tylko taka (lub bardzo zbliżona) pozwalałaby na przyznanie świadczeń w tej samej wysokości. Tym bardziej, zdaniem Sądu Najwyższego, możliwość taką należy wyłączyć, gdy uprawnionymi jest kilka, kilkanaście czy kilkadziesiąt osób. Aprobując pogląd Sądu Najwyższego należy wskazać, że sam fakt niskiego wynagrodzenia pracowników, którzy otrzymali paczki, nie mógł być wystarczający do spełnienia kryterium socjalnego. Nawet

identycznie niskie wynagrodzenia wszystkich pracowników, którzy otrzymali przedmiotowe świadczenia, nie mogą automatycznie oznaczać identycznej sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej. Wszak wśród pracowników każdego zakładu pracy, a zwłaszcza większego, znajdują się tacy pracownicy, którzy mają dzieci i osiągają niskie dochody lub też mają dzieci, ale osiągają wysokie dochody. Tych okoliczności płatnik składek w ogóle nie badał, odnosząc się jedynie do kryterium posiadania dziecka.

Brak jest także podstaw, aby przyjąć, że można stosować kryterium socjalne w sposób dorozumiany. Jest to sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, jak też z § 8 regulaminu, w myśl którego priorytety w przyznawaniu świadczeń oraz wysokości dopłaty z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej. Z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, iż realizacja socjalnych celów Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych jest możliwa, gdy wypłacane z tego funduszu świadczenie jest uzależnione od sytuacji materialnej i rodzinnej poszczególnych pracowników (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 roku, I UK 121/09, OSNP 2011/9-10/133), co w praktyce oznacza uzyskanie od pracowników informacji o wysokości dochodu przypadającego na członka rodziny. W uzasadnieniu wyroku z dnia 6 lutego 2008 roku, II PK 156/07 (OSNP 2009/7-8/96) Sąd Najwyższy podkreślił, że przyjęcie dochodu na członka rodziny jest usprawiedliwionym kryterium oceny sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby ubiegającej się o przyznanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokości dopłat z funduszu świadczeń socjalnych, bo jest to obiektywnie czytelny i miarodajny sposób oceny zasadności ubiegania się o świadczenia z tego funduszu.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że skoro wszyscy pracownicy Szpitala (...) w B., posiadający dzieci, otrzymali paczki w jednakowej wysokości, to paczki te trzeba ocenić jako świadczenie dodatkowe pracodawcy, a nie świadczenie z funduszu świadczeń socjalnych. Sposób dysponowania środkami funduszu socjalnego przez pracodawcę pozostawał w sprzeczności z art. 8 ust. 1 ustawy, skoro bowiem przyznanie paczek nie było zależne od sytuacji majątkowej, życiowej, czy rodzinnej uprawnionych, to nie stanowiły one świadczeń socjalnych podlegających wyłączeniu z podstawy wymiaru składek.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, przedmiotowe świadczenia należało zaklasyfikować jako świadczenia dodatkowe pracodawcy, nie zaś świadczenia z funduszu świadczeń socjalnych, ze wszystkimi tego konsekwencjami prawnymi. Skoro przyznanie świadczeń nie miało charakteru socjalnego, gdyż nie było powiązane z kryterium socjalnym (brak szczegółowej analizy sytuacji pracowników), należało uznać je za przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych, stanowiący podstawę wymiaru składek na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W tym stanie rzeczy, uznając apelacje organu rentowego za uzasadnione Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc orzekł jak w punkcie I wyroku.